

Balkanin siivuja

PETRAKOS, GEORGE & STOYAN TOTEV (2001; toim.). *The development of the Balkan region*. 520 s. Ashgate, Aldershot.

Euroopan unionin (EU) laajentuminen itään on ajankohdainen asia. Baltian maiden, Puolan, Unkarin ja Tšekin tasavallan talouskehitys on tullut monille tutuksi sanomalehdistä ja televisiouutisista. Vuoden 2004 laajentuminen on kuitenkin vasta esimakua EU:n lähitulevaisuudesta. Tämän jälkeen laajentumisen painopiste siirtyy Balkanin alueelle: ensin Bulgariaan ja Romaniaan ja sitten Albaniaan, Kroatiaan, Makedoniaan, Serbiaan ja Montenegroon.

Balkan hahmottuu useimmille 1990-luvun sotien ja niitä seuranneiden erilaisten poliittismaantieteellisten kiistojen ja kysymysten kautta. Tieto alueen taloudellisesta kehityksestä, aluekehityksen nykytilasta ja EU:n yhdyntymisen tuomista haasteista on paljon vähäisempää. Parin vuoden päästä tilanne on toinen, kun uutisoinnin aiheena on EU:n kaakkoislaajentuminen.

Kreikkalainen aluekehityksen tutkija George Petrakos ja bulgarialainen taloustieteilijä Stoyan Totev ovat toimittaneet teoksen, jossa käydään läpi Balkanin alueen maiden talouden kehitystä. Tarkastelun ajanjakso on mittava ottomaanien imperiumin hajoamisesta sosialismin kauteen ja 1990-luvun murrokseen. Pääpaino on vuosilla 1991–1997, joten aivan tämänpäiväistä käsitystä Balkanin alueen kehityksestä kirjasta ei saa. Yksityiskohdaiset tilastotiedot antavat kuvan 1990-luvun alkupuolen rajuista ilmiöistä. Esimerkiksi vuonna 1993 inflaatio Jugoslaviassa oli 116 miljardia prosenttia! Analyseissä käytetään jonkin verran tilastotieteellisiä menetelmiä.

Paksussa kirjassa on kuusitoista lukua, joiden kirjoittajina ovat paikalliset tutkijat, hallinnoijat ja yliopistojen edustajat. Lisäksi mukaan on mahtunut yksi länsieuroop-

palaisen yliopiston emeritusprofessori. Luvut jakaantuvat yleisempiin Balkanin alueen talouden rakennemuutosta ja siirtymätaloutta arvioiviin artikkeleihin sekä tapaus-tutkimuksiin, joiden kohteina ovat Albania, Bulgaria, Kreikka ja Romania.

Erityisinä kiinnostuksen kohteina kirjassa ovat Balkanin alueen sisäinen kauppa, yritysten yksityistäminen ja ulkomaisten investointien merkitys aluekehitykselle. Ainakin vuoteen 1997 asti investointien vaikutus jäi melko vaatimattomaksi. Yhtenä kehitystä vaikeuttavana syynä pidettiin perinteitä eli ottomaanien ja sosialismin kausilta juontuvaa hallintokulttuuria ja kehittämiskäytäntöä. Monissa artikkeleissa pohditaan Kreikan suhdetta Balkanin alueeseen ja sitä, mitä hyötyä Kreikan kokemuksista EU:sta voisi olla alueen kehittämiseksi. Kirjoittajat ovat melko skeptisiä tulevaisuuden suhteen. Balkanin alue on jäänyt muusta Euroopasta jälkeen koko 1900-luvun ja kirjoittajat arvioivat taloudellisten kehittyneisyyserojen EU:n ja Balkanin alueen välillä pikemminkin kasvavan kuin pienenevän lähitulevaisuudessa.

Teoksen artikkelit perustuvat EU:n rahoittamaan tutkimusprojektiin. Osa niistä on ilmestynyt aiemmin kansainvälisissä aikakauslehdissä. Kirja on kovakantisena kallis sekä sisällöltään osittain hajanainen ja vanhentunut – esimerkki Ashgaten julkaisupolitiikasta. Kirjasta on hyötyä niille, joita kiinnostaa Balkanin alueen talouden murros 1990-luvun alkupuolella. On syytä pohtia, voiko heikko talous pitkittää poliittisten kriisien ratkaisua Balkanin alueella ja sitä, millä keinoin voitaisiin estää alueen taloudellinen vajoaminen entistä syvemmälle.

JUSSI S. JAUHAINEN

Maantieteen laitos,

Oulun yliopisto & Tarton yliopisto